

माटो व्यवस्थापन कार्यक्रम सम्बन्धी नर्मस

(नेपाल सरकार सचिवस्तर मिति २०६५/९/१ को निर्णय अनुसार स्वीकृत)

१ प्रदर्शन कार्यक्रम

क्र. सं.	कार्यक्रम	स्वीकृत नर्मस र खर्चको आधार
१.१	कम्पोष्ट मल तयार गर्ने प्रविधि प्रदर्शन	- कम्पोष्ट खाडल (१.५ मी. ह १ मी. ह १ मी. को लागि ज्यामी २ जना - कृषि चुन ५ के.जी. - रासायनिक मल : युरिया ३ के.जी, डि.ए.पी. २ के.जी - प्लाष्टिक सीट : ३ व.मी. (२०० गेज) - साईनबोर्ड : २.५ फीट ह २ फीट - तयारी कम्पोष्ट मलको नमूना परीक्षण (२ नमूना)
१.२	हरियो मल प्रदर्शन	- पहाड १ रो, तराई १.५ कठ्ठा - हरियो मल बनाउने बालीको बीउ (ढेंचा, सनई, मुंग आदि) ३ के.जी. - रासायनिक मल नाईट्रोजन १ के.जी, फस्फोरस १ के.जी, पोटास १ के.जी. - साईनबोर्ड २.५ फीट ह २ फीट - माटो परीक्षण ४ नमूना (२ नमूना बाली अघि, २ बाली पछि)
१.३	सूक्ष्मतत्व प्रयोग प्रदर्शन	- पहाड १ रो, तराई १.५ कठ्ठा - सूक्ष्म तत्व (जिंक सल्फेट, कपर सल्फेट, फेरस सल्फेट, सोडियम मोलिब्डेट आदि) बढिमा १.५ के.जि. - साईनबोर्ड २.५फीट ह २ फीट - माटो परीक्षण ४ नमूना (२ नमूना बाली अघि, २ बाली पछि)
१.४	सूक्ष्म जैविक मल प्रदर्शन	- पहाड १ रो, तराई १.५ कठ्ठा - कोसेबालीको बीउ २.५ के.जी. - सूक्ष्म जैविक मल (राइजोवियम आदि) २०० ग्राम - चिनि/गुडको चाक्सी बढिमा १ के.जी - साईनबोर्ड २.५फीट ह २ फीट
१.५	गोठे मल मुत्र तयार गर्ने प्रविधि (भकारो सुधार) प्रदर्शन	- मुत्र संकलनको लागि गोठ सुधार (इटा, ढुंगा, बालुवा, सिमेण्ट) रू. १५००।०० - गोठेमल खाडल/थुप्रो माथी छाहारीको व्यवस्था ज्यामी ३ जवान - साईनबोर्ड २.५फीट ह २ फीट
१.६	वायो ग्याँस स्लरीवाट कम्पोष्ट बनाउने प्रदर्शन (नयाँ)	- कम्पोष्ट बनाउने खाडल १मि ह १मि ह १मि को २ वटा खाडल कृषकवाट रकम ब्यहोर्ने गरी तयार गर्न लगाउने - प्लाष्टिक सिट (छापोको लागि) ६ व.मी (२०० गेज) - प्रांगारीक वस्तु संकलनको लागि ज्यामी २ जना - साईनबोर्ड २.५फीट ह २ फीट
१.७	कृषि चुन प्रयोग प्रदर्शन	- पहाड १ रो, तराई १.५ कठ्ठा - कृषि चुन बढिमा ३०० के.जि. - साईनबोर्ड २.५फीट ह २ फीट (पहाड १ रो , तराई १.५ कठ्ठा)
१.८	भर्मिकम्पोष्ट प्रदर्शन (नयाँ)	- प्लाष्टिक भाडो (स्पुन, जाली लगायतका सामग्री रू .१२५०।- गड्यौला उन्नजातको रू. २५०।-

परिमाणमा आधारित पेश भएका नर्मसको खर्चको आधार स्वीकृत स्थानिय (जिल्ला) दररेट अनुसार हुने ।

२ माटो परिक्षण शिविर सञ्चालन

क्र.सं.	कार्यक्रम	स्वीकृत नर्मस र खर्चको आधार
२	माटो परिक्षण शिविर सञ्चालन - माटो परीक्षण शिविर सञ्चालन २ दिन - पहिलो दिन माटो परीक्षण (१०० नमूना) - दोस्रो दिन माटो व्यवस्थापन तालिम/ अन्तरकृया	- चियापान, ब्यानर, स्टेसनरी व्यवस्थापन आदिको लागि जिल्ला कृषि विकास कार्यालयले खर्च व्यवस्था गर्ने रु.१५००।०० १०० वटा माटोका नमूना परीक्षणका लागि आवश्यक रिजेन्ट खरिद रु. ६६००।०० इन्धन आदिका लागि रु.५०००.००

३ एकीकृत खाद्यतत्व व्यवस्थापन कृषक पाठशाला सञ्चालन

क्र.सं.	कार्यक्रम	कृयाकलापहरू	स्वीकृत नर्मस
३.१	एकबाली पद्धति		
	अन्तरक्रिया गोष्ठी	पहिलो पटक अन्तरक्रिया गोष्ठी दुई जना प्रशिक्षक समेत गरी जम्मा ४० जनामा नवढाई चियापानको लागि रु ३०।-का दरले	१२००
		प्रशिक्षक भत्ता दुई जनालाई रु.३०० प्रति व्यक्तिका दरले	६००
		दोस्रो पटक अन्तरक्रिया गोष्ठी तथा समूह गठन गर्दा कृषक र सहभागी समेत गरी ३० जनालाई चियापान रु ३० का दरले	९००
		प्रशिक्षक भत्ता दुई जनालाई रु.३०० का दरले	६००
	स्थलगत पाठशाला सञ्चालनार्थ शैक्षिक सामग्री खरिद तथा व्यवस्थापन	उल्लेखित विषयमा पाठशाला सञ्चालनको लागि चाहिने रजिष्टर, स्केल, डटपेन, सिसाकलम, मार्करपेन, चार्ट पेपर, मल बीउ आदि र तालिम सञ्चालन सामग्री प्लाईउड बोर्ड, रंगिन कलम २५, ब्राउन पेपर १६० वटा, गमला ६वटा, वाँस ठुलो ६ वटा, पोलिथिन ब्याग आधा के.जि, रवर ब्याण्ड, कपडा आदिको लागि	६३५०
		नोटकपी तथा स्टेसनरी २५ सहभागीलाई रु.३०का दरले १ पटकको लागि	७५०
		कृषक आवश्यकता पहिचान गोष्ठी सञ्चालन गर्न ५ पटकको लागि दुई जनालाई रु ३००का दरले	३०००
		माटो विश्लेषण सामग्री खरिद	४३००
		माटो र मलखाद विश्लेषण रु ३०००का दरले एक पटक	३०००
		सावारी साधन रु.२०० का दरले ५पटक	१०००
		खाजा खर्च २७ जवान ५ पटक रु ३०का दरले	४०५०
		आमन्त्रित जनप्रतिनिधि, जिल्ला स्तरीय कार्यालय प्रमुख तथा अन्य सहभागी कृषकहरू गरी जम्मा १०० जनालाई रु ३० का दरले चियापान खर्च वापत	३०००
		प्रथम, द्वितीय र तृतीय हुने कृषक समूहलाई पुरस्कार रकम क्रमशः रु.५००, रु.३०० र रु.२०० प्रति व्यक्तिका दरले	१०००
		कृषक दिवस सञ्चालन (सूचना प्रवाह, ब्यानर, चियापान, मसलन्द, फोटो धुलाई आदिको लागि)	२०००
		एकीकृत खाद्यतत्व व्यवस्थापन कृषक पाठशालाको प्राविधिक प्रतिवेदन तयार (३ प्रति)	५००

क्र.सं.	कार्यक्रम	कृयाकलापहरू	स्विकृत नमस
		कुल जम्मा रकम रु	३२२५०
३.२	दुई बाली पद्धति		
	अन्तरक्रिया गोष्ठी	पहिलो पटक अन्तरक्रिया गोष्ठी दुई जना प्रशिक्षक समेत गरी जम्मा ४० जनामा नवढाई चियापानको लागि रु ३०१-का दरले	१२००
		प्रशिक्षक भत्ता दुई जनालाई रु.३०० प्रति व्यक्तीका दरले	६००
		दोश्रो पटक अन्तरक्रिया गोष्ठी तथा समूह गठन गर्दा कृषक र सहभागी समेत गरी ३० जनालाई चियापाल रु ३०का दरले	९००
		प्रशिक्षक भत्ता दुई जनालाई रु.३०० का दरले	६००
	शैक्षिक सामग्री खरिद तथा व्यवस्थापन खर्च	उल्लेखित विषयमा पाठशाला सञ्चालनको लागि चाहिने रजिष्टर, स्केल, डटपेन, सिसाकलम, मार्करपेन, चार्ट पेपर, मल बीउ आदि र तालिम सञ्चालन सामग्री प्लाईउड बोर्ड, रंगिन कलम २५, ब्राउन पेपर १६० वटा, गमला ६ वटा, वाँस ठुलो ६ वटा, पोलिथिन ब्याग आधा के.जि, रवर ब्याण्ड, कपडा आदिको लागि	६३५०
		नोटकपी तथा स्टेशनरी २५ सहभागीलाई रु३०का दरले २ पटकको लागि	१५००
		कृषक आवश्यकता पहिचान गोष्ठी सञ्चालन गर्न १० पटकको लागि दुई जनालाई रु ३००का दरले	६०००
		माटो विश्लेषण सामग्री खरिद	४३००
		खाजा खर्च २५ जना कृषक र २जना प्रशिक्षक समेत गरी २७जनालाई रु ३० का दरले १० पटक	८१००
		सवारी साधन रु २००का दरले १० पटक	२०००
		माटो र मलखाद विश्लेषण ३००० का दरले २ पटक	६०००
		आमन्त्रित जनप्रतिनिधि, जिल्ला स्तरीय कार्यालय प्रमुख तथा अन्य सहभागी कृषकहरू गरी जम्मा १०० जनालाई रु ३० का दरले चियापान खर्च वापत	३०००
		प्रथम,द्वितीय र तृतीय हुने कृषक समूहलाई पुरस्कार रकम क्रमशः रु५००, रु३०० र रु२०० प्रति व्यक्तिका दरले	१०००
		कृषक दिवस सञ्चालन (सूचना प्रवाह, ब्यानर, चियापान, मसलन्द, फोटो धुलाई आदिको लागि)	२०००
		एकीकृत खाद्यतत्व व्यवस्थापन कृषक पाठशालाको प्राविधिक प्रतिवेदन तयार (३ प्रति)	५००
		जम्मा रु	४४०५०
३.३	तिन बाली पद्धति	दुई बाली पद्धती बमोजिमको खर्च	४४०५०
	तिन बाली चक्र पद्धती हुने ठाउँमा पाठशाला सञ्चालन गर्दा ४ देखि ५वटा कक्षा थप सञ्चालन गर्नु पर्ने हुन्छ र त्यसको लागि निम्न बमोजिम थप रकम समावोस गर्नु पर्ने हुन्छ । बाली चक्रको आधारमा यो कक्षा थप गरिन्छ । जहा थप ४ कक्षाको रकम बमोजिम समावेश गरिएको छ ।		
	थप कार्यक्रममा लाग्ने रकम	खाजा खर्च २५ जना कृषक र २ प्रशिक्षक समेत २७ जनालाई रु. ३० का दरले ४ पटक	३२४०
		प्रशिक्षक भत्ता २ जनालाई रु३००प्रति व्यक्तिका दरले ४ पटकको लागि	२४००
		माटो र मलखाद विश्लेषण रु३०००का दरले १ पटकको	३०००
		सवारी साधन रु२००का दरले ४ पटक	८००
		जम्मा रु	५३४९०

४	अध्ययन कार्यक्रम		
४.१	विरूवाको खाद्यतत्व समस्या अध्ययन	प्रश्नावली छपाई	५०००
		गणकलाई पारिश्रमिक	६७५०
		गणको तालिम व्यवस्थापन	५००
		डाटा प्रोसेसिङ्ग	२७५०
		माटोको नमूना संकलन र ढुवानी रू ४० प्रति नमूनाका दरले	२०००
		माटोको नमूना विश्लेषण (५० नमूना) (पी.एच., टे, प्रा.प., ना, फो, पो, मो, जि, आ, क, म्या आदि)	१४१५०
		प्रतिवेदन छपाई	१५०००
		जम्मा	४६१५०

४ विरूवाको खाद्यतत्व समस्या अध्ययन

विरूवाहरूको विकाश र वृद्धिका लागि माटो बाट उपलब्ध हुने विभिन्न खाद्य तत्वहरूको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ। विरूवाले ति तत्वहरू प्राप्त गर्ने मुख्य स्रोतहरूमा माटो, प्रांगारीक पदार्थ र रसायनिक मल पर्दछन्। यस अध्ययनले मुख्यतः माटोमा भएको खाद्यतत्व सम्बन्धी समस्याहरूको अध्ययन, गुणस्तरीय कम्पोष्ट मल बनाउन विभिन्न उपलब्ध प्रांगारीक स्रोतको अध्ययन परीक्षण तथा विभिन्न प्रांगारीक मलमा भएका खाद्य तत्व जाँच तथा त्यसको प्रभावकारिता वारे अध्ययन गरी माटोको उर्वरा शक्ति लाई दिगो रूपमा व्यवस्थापन गर्ने रहेको छ।

उद्देश्य :

माटोमा रहेको विरूवाको खाद्य तत्व सम्बन्धी समस्या र तिनका निराकरण तथा मलखाद व्यवस्थापनमा प्रांगारीक स्रोतको प्रवर्द्धन गरी माटोको उर्वरा शक्ति व्यवस्थापन, विरूवाको विकास र वृद्धिमा सुधार ल्याई कृषि उत्पादकत्वमा सुधार ल्याउने।

कार्यविधि :

- माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय मातहतका प्रयोगशालाहरूले विरूवाको खाद्यतत्व समस्या अध्ययन गर्ने।
- स्थान विशेष वा पकेट क्षेत्रको बाली नालीको स्थितीबारेमा कृषकहरूसंग प्रश्नावली मार्फतका साथै फिल्ड भ्रमण/अवलोकन गरी सूचना संकलन गर्ने।
- उक्त क्षेत्रमा माटो तथा बोट विरूवाको नमूना (कम्तीमा ५० नमूना हुनुपर्ने आवश्यकता अनुसार नमूना थप गर्न सकिने) संकलन गर्ने र प्रयोगशालामा परीक्षण गर्ने तथा आवश्यक परेमा फिल्ड परीक्षण गर्ने।
- डाटा प्रोसेसिङ्ग गर्ने, समस्याको विस्तृत विश्लेषण गर्ने, समाधान सहितको प्रतिवेदन तयार गर्ने।